

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea Tipografică.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile înscrise nu
se primesc. Manuscrise
nu se retrin.
INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: I. Jukes Nachf.
Max. Augenföld și Iherich Lesner.
Hainrich Schalei, Rudolf Mosse.
A. Oppelka Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bent, in Ham-
burg: Marolyi Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe coloană 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicii mai dese
după tariful și toială.
RECLAME pe pînă a 5. a o
seria 10 or. s'au bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

A N U L L X I I I .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea. Piața mare
Târgul Inului Nr. 80, etajul
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
v. a. s'au 15 bani. — Așă abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 20.

Brașov, Sâmbătă 18 (30) Septemvre.

1899.

„Încercare de împăcare“.

De untimp încôce nu se aude pe tot rotgoul monarhiei noastre poliglote, ecât despre tot felul de „încercări de apropiere și de împăcare“, ba și de „înfrățiri“ cu cap și fără cap, a scopuri leale și cu scopuri perverse.

Dér r'voim să ne ocupăm de această aparițiune caracteristică pentru mersullucurilor în monarhia dualistă, c'voim să vorbim de discusiunea, c' a provocat'o în presa maghiară scrisore a unui membru al partidului național român, publicată în „Tibuna“ din Sibiu, care tratând despre „înfrățiri“ și despre încercările de înfrățire și de împăcare din trecut și din present între Români și Maghiari, destăinuiesc și consfătuiri întemplate în primăvara anului 184 între fostul ministru Hieronymi și între presidentul și un membru l' comitetului partidului național omân — tot cu scopul, de a „înceca o împăcare s'eu o apropiere.“

Autorul scrisorii amintite este d-l Iuliu Coroianu, care, respingând nisce atacuri vehemente și pătimașe ale fôiei române din Arad, combate viu atitudinea „înfrățitorilor“ de acolo și arată între altele, cum tôte încercările de înfrățire și de împăcare între Români și guvernânții unguri, n'au avut nici un rezultat practic.

După-ce l'sa amintesc „specimenul de înfrățire maghiară“ din Brașov la 18'1, apoi încercarea de împăcare din anul 1872 sub Lonyai, pe care o numesc, nu scim pe ce temei, „prea serioasă“, vine asupra casului consfătuirilor amintite cu Hieronymi din primăvara anului 1894, scriind următoarele:

„Din partea guvernului maghiar de atunci, — a guvernului așa numit democratic și recunoscut ca și cel mai popular la Unguri dela inaugurarea sistemului dualistice, cel al lui Wekerle, — f'u concretizat ministrul de interne Hieronymi, ér din partea comitetului național eram esmis eu Coroianu în f'scopul încercării unei împăcări, ori baromii a unei apropieri în cestiunea națională între Români și Maghiari.

„In treă consfătuiri urmate în diferite zile, totdeauna câte 4—5 ore, am desbătut cauzele, încari ne despart, și am căutat tôte posibilitățile unei împăcări ori baromii apropieri; și după-ce am arătat motivele pentru c'ari, fără vătămarea demnității naționale și fără-ca să jertfim viitorul neamului nostru, noi nu putem privi ofertele, după-ce d-l Hieronymi a mai desbătut încă odată și cu d-l Dr. Rațiu, președintele comitetului naț. tonal, aceste motive, și după-ce acestea s'au comunicat și cu comitetul național, — r'ne-am retras fără nici un rezultat.

„Istoriografia va avé să registreze aceste desbateri, care le am tôte descrise aprôpe din vorbă în vorbă.

„Cee'le pot să arăt publicului român fără-c'ria să comit indiscrețiune este, că în ofertul șid-lui ministru Hieronymi se cuprindeau câte-va posturi mai înalte dela Curiă și curțile de apel, vre-o doi-trei prefecti români, o lege electorală unitară, care era să f'ia adusă fără concursul Românilor (și așă decă cea europeană!) și — a urmare f'ără-c'ria să ne puteam aștepta dela ștergerea procesului Memoran-

dului, care atunci ne stătea ca sabia lui Damocle asupra capului.

„Comitetul național, conșciu de marea și înalta sarcină, care i-a impus'o încercarea neamului românesc, a preferit a nu primi acele oferte — și a înura în temnițele unguresci, decăt să f'iespus marea cauză națională unui viitor precariu.“

Aceste destăinuiri au fost reproduse de foile unguresci, făcând mai tôte observarea, că așteptă, ca din parte competentă, adecă din partea fostului ministru Hieronymi, să se dea deslușiri privitor la afirmările d-lui Coroianu.

Acum vine Carol Hieronymi, fost ministru de interne în cabinetul Wekerle, și se pronunță asupra destăinuirilor publicate de Iuliu Coroianu în „Tribuna“ din Sibiu, în forma unui comunicat, ce a apărut în „Correspondența de Budapesta“, („Budapesti Tudosito“), și este de următorul cuprins:

„După împărțirile foilor cotidiene, Dr. Coroianu se provôcă la o convorbire, ce a avut'o în primăvara anului 1894 cu ministrul de interne de atunci Carol Hieronymi, ca la nisce tratări, ce ar fi avut loc între el, ca delegat al comitetului național român, și între plenipotențiatul guvernului unguresc. Șuntem autorizați din parte competentă a declara, ca ministrul de interne de atunci n'a recunoscut niciodată, că locuitorii Ungariei de limbă română au o reprezentanță deosebită, și n'a putut recunoșce nici așa numitul comitet național din Sibiu ca o astfel de reprezentanță; ba el a fost acela, care l'a și desființat; și nici odată n'a fost în aceeași pozițiune, ca să f'ie putut întra în tratări cu Dr. Coroianu ca cu un plenipotențiat.“

Până aici comunicatul. Din el se vede, că Hieronymi recunoșce tacit, că a avut o convorbire cu d-l Coroianu, negă însă, că l'a privit ca plenipotențiat al comitetului din Sibiu. Pe cât înțelegem noi, fostul ministru admite dér o convorbire cu persoana privată, nu însă tratări cu un plenipotențiat.

Coroianu susține însă, că a avut cu Hieronymi trei consfătuiri, urmate în diferite zile, cari au durat totdeauna câte 4—5 ore, că aceste consfătuiri s'au făcut la inițiativa guvernului unguresc de atunci, care a „concretizat“ pe ministrul Hieronymi, pe când comitetul național din Sibiu a „esmis“ pe d-l Coroianu în scopul comun de a încerca o „împăcare“, s'eu cel puțin o „apropiere“ între Români și Maghiari.

Décă d-l Coroianu a fost „esmis“ de comitet, acesta nu s'a putut întempla, după a noastră părere, decăt pôte numai cu scop de a scirici, cu ce planuri se pörtă Hieronymi. Pentru a trata, s'eu f'ia și numai a încerca de a trata, asupra unei împăcări s'eu apropieri, comitetul nu l' putea „esmite“, ér cu atât mai puțin plenipotenția, fiind-că pentru așa ceva însu-și comitetul nu avea împuternicirea. Intr'un asemenea cas grav comitetul trebuia să primescă mai întâiu plenipotență dela reprezentanța partidului național român, adecă dela conferența lui, s'eu dela o comisiune anume alésă și împuternicită de acesta conferență. Comitetul nici n'a putut figura ca repre-

sentanță, el este numai organul executiv al partidului; reprezintă, cei drept, înafară partidul, dér numai pe basa împuternicirii acestuia, care necuță să f'ia nelimitată, dér este încă forțe strins limitată în cadrul programului național și al hotăririilor conferențelor partidului.

Pentru nisce tratări de împăcare s'eu apropiere, ca cele, despre care e vorba, comitetul trebuia să aibă o împuternicire deosebită dela partid, căci aceste atingeau chiar bazele programului național.

Ca să fim drepti și nepreocupați, trebuie să recunoșcem prin urmare, că alegerea espresionilor, de cari s'a folosit d-l Coroianu în destăinuirea de mai sus, n'a fost tocmai norocită, căci a dat numai ocaziune fostului ministru Hieronymi de a eși din încurcătura printr'un comunicat sucit și forțe sarbéd, în care negă hotărît că ar fi tratat c'un plenipotențiat al partidului național român, de altă parte însă, nici nu admite, nici nu negă, că a avut cu d-l Coroianu, ér în urmă și cu d-l Dr. Rațiu, ca persoane private, convorbiri în scop de a-i câștiga pentru „ofertele“, de cari se vorbește în destăinuirea de mai sus.

Și totuși ni-ar fi plăcut, ca Hieronymi să f'ie fost ceva mai tare strins cu așa, pentru-ce a umblat în ajunul procesului Memorandului cu tertipurii unguresci, adecă, vorbind în limba mai populară, a aruncat undița, ca să-și încerce norocul.

Cum-că n'a prins nimic cu ea, este lucru firesc, când se trata de însu-și președintele și de un membru al comitetului partidului nostru. Décă însă d-l Coroianu susține, că „comitetul național a preferit a nu primi acele oferte“ ale lui Hieronymi, atunci constată éráși numai un lucru de sine înțeles față cu „sarcina impusă acestui comitet de încercarea neamului românesc“. Dér d-sa denotă printr'asta tot-odată, că aprețiează cu totul fals pozițiunea și cercul de activitate, ce le avea comitetul partidului, lucru, care nu șede tocmai bine unui membru vechiu al comitetului. Căci ori ar fi voit, ori nu se între în temnițele unguresci, în nici un cas acest comitet nu avea dreptul și competența de-a primi „ofertele“ lui Hieronymi, s'eu de-a întra măcar în discuțiune serioasă asupra lor.

După aceste observări nu va mai surprinde, credem, pe nimeni, decăt mărturism sincer, că nu vom pute nici-odată aproba, că în împrejurările din primăvara anului 1894 s'a făcut și numai o încercare de a-se scirici părerile celor dela putere asupra unei „împăcări ori apropieri între Români și Maghiari“, prin care fapt nu s'a servit în nici un cas înălțării prestigiului partidului nostru național, de care acesta tocmai în acele zile grele avea mai mare lipsă.

Taxele dela Porțile-de-Fier.

In articolul al treilea, „Timpul“ se ocupă de cestiunea de principiu: ce întindere și „ce margini are mandatul incredințat Austro-Ungariei de către Europa la 1878? Este acel mandat ore fără restricțiuni?“ Apoi urmază așa:

Articolul 57 din tratatul din Berlin (unicul, care se ocupă de această cestiune) este forțe laconic, el stabilește două principii: misiunea dată Austro-Ungariei de a executa lucrările de corectare, la Dunăre, la cataracte și la Porțile-de-Fier; dreptul pentru aceeași putere de a percepe taxe provisorii pentru stingerea datoriei contractate. Nu rezolvă însă nici-una din numărósele cestiuni, ce se pot nasce, fie asupra întinderii mandatului, fie asupra modului de fixare și de percepere a taxelor, fie asupra controlului în ceea-ce privește buna executare a lucrărilor, suma cheltuielilor efectuate și raportul între taxele de perceput și costul lucrărilor.

Față cu acest text, Austro-Ungaria, cum era lesne de prevédut, s'a silit a da mandatului s'eu interpretarea cea mai largă, și în realitate l'a și considerat ca fără margini și fără restricțiuni.

Cel dintăiu act, ce l'a făcut și care, după cât scim, nu a ridicat atunci nici o obiecțiune, a fost de a-și substitui Ungaria, ca mai direct interesată în cauză, în executarea mandatului. S'ar fi putut ridica obiecțiuni serioase în contra acestei procedări, pe care Austro-Ungaria o justifică și când, că transmisiunea sarcinilor și a drepturilor sale către Ungaria este o cestiune de politică interioară. Adevérul însă este, că Europa a incredințat mandatul s'eu nu regatului Ungariei, t'era cu interese economice și cu politică interioară cu totul altele decăt Austria, ci monarhiei întregi, ale cărei interese și politică se deosebesc în mod patent de acelea ale Ungariei, izolată de restul imperiului.

Dovadă este, că tariful astfel cum a fost alcătuit de ministrul unguresc, a ridicat la Viena protestări mai vii pôte decăt în ori-ce altă t'era și că camerele de comerț, societățile de navigațiune austriace au arătat o nemulțumire tot așa de mare, ca aceea ce s'a manifestat fie la Mních, fie la Bucuresc.

Dér, încă odată repetăm, nu avem cunoscință, că această obiecțiune să f'ie fost ridicată fie de România, fie de vre-o altă putere, în momentul când se putea aduce în discuțiune, adecă atunci când s'a făcut acea substituiri de mandat în folosul Ungariei.

Guvernul român însă, la 1887, când s'au început lucrările pregătitoare, a făcut o încercare și a cerut, ca România să f'ie admisă a participa la discutarea proiectelor atât tehnice, cât și financiare. Ministrul de esterne de atunci a invitat pe reprezentantul nostru la Viena a pune în vedere contelui Kalnoky, că rectificarea Dunărei la Porțile-de-Fier interesând în modul cel mai mare puterile riverane, cerea ca să comunice guvernului român proiectele și măsurile financiare relative la acea operă, declarând, că România era gata a le studia și a se înțelege cu Austro-Ungaria în această privință. Austro-Ungaria însă a respins în mod absolut această propunere, a refuzat de a întra în tratative asupra modului cum

Înțelega să eșecute lucrările, declarând, că mandatul dat de Europa în această privință era dat numai Austro-Ungariei, fără nici o condițiune sau restricțiune. După câte șcim, guvernul d-lui Brătianu n'a insistat asupra cererei, ce o făcuse, și astfel a lăsat să prevaleze, fără altă încercare de împotrivi, interpretarea dată de Austro-Ungaria tratatului din Berlin.

După cum s'a vădit, Ungaria a lucrat singură, fără a consulta pe nimeni, nici asupra sistemului ce-l adopta pentru îmbunătățirea cursului râului, nici asupra măsurilor financiare, deși toate aceste chestiuni interesă în mod vădit pe Europa întregă, și mai ales pe statele riverane.

Mai departe spune, că în toamna anului 1896 s'a inaugurat canalul dela Porțile-de-Fier, la care serbare au fost invitați și au luat parte și regele României și al Serbiei. Nefiind însă lucrările în realitate deservite, numai la 1 Octombrie 1898 guvernul unguresc, declarând, că lucrările sunt complet terminate, a deschis canalul navigațiunii, de-oamdată în mod gratuit. Urmază apoi așa:

La începutul anului 1899, ministrul de comerț din Budapesta a edictat tariful taxelor, ce înțelega a percepe pentru despăgubirea fiscului regal ungar de costul lucrărilor, și l'a comunicat puterilor, declarând, că tariful avea să intre în vigoare la 1 Maiu 1899. În fața reclamațiilor, ce s'au ivit din toate părțile — și între cele mai vii au fost, cum am șis, acele ale presei și comerțului austriac — guvernul ungar a amânat aplicarea tarifului, spre a studia și remania din nou taxele, și în Iulie a declarat, că tariful remaniat avea să intre în vigoare la 1 Septembrie. Dér totdeodată, în diferite ocazii, prin presă, în parlament, a afirmat în mod categoric dreptul exclusiv al Ungariei d'a edicta tarifele și regulamentele din propria sa autoritate, fără a fi obligată a consulta puterile interesate, nici a se înțelega cu dênsele, interpretând astfel mandatul său, în ceea ce privește perceperea taxelor, tot în același mod larg și nemărginit, cu care procedase în ceea ce privește alcătuirea proiectelor de lucrări și executarea lor.

Social-democrații din Austria și cestiunea limbei. În Brünn se ține tocmai acum congresul social-democraților din Austria. Alaltă-eri, obiectul de pertractare, care a ocupat întregă durata ședinței, a fost punctul al patru-lea din ordinea de și, privitor la raporturile de naționalitate din Austria. La ordinea șilei erau două propuneri: una din ele era prezentată de comitetul executiv al întregului partid, é alta din partea social-democraților sud-slavic. Ambele propuneri recunosc dreptul de existență și de egală îndreptă-

țire națională a tuturor naționalităților, cum și dreptul de apărare al minorității.

Privitor la cestiunea limbei, comitetul executiv al partidei șice în propunerea sa: „Privilegiu național nu cunoscem, prin urmare respingem pretensiunea privitoare la limba statului, și faptul, că acum limba de comunicațiune între noi e cea germană, il primim numai ca o necesitate practică, fără ca din această să se pótă naște un privilegiu, prin care să se eschidă celelalte limbi“.

În propunerea social-democraților sud-slavic se șice cu privire la această cestiune următoarele: „În stat toate limbile sunt pe deplin egal îndreptățite, prin urmare este a se eschide ori-ce privilegiu național, și astfel și ori-ce limbă de stat. Necesitatea înțelegerei împrumutate va face însa-și pe popórele libere, ca să învețe și acele limbi, de cari în viața practică au lipsă, pe lângă limba maternă“.

În jurul acestei cestiuni s'a ișcat o discuțiã mai lungă, care s'a rezolvat în cele din urmă prin alegerea unei comisii de 14 membri, care va avé să prezente congresului un proiect de rezoluțiune comun. În comisiune sunt reprezentate toate naționalitățile.

Congresul își continuă ședințele.

„Maghiarii greco-catolici“.

S'a vorbit în diferite rânduri despre această nouă achizițiune, cu care șovinismul maghiarisator ține să-și arate córnel. Ideia unei biserici maghiare gr. cat. cu limba liturgică maghiară se agitã de ani de șile printre Unguri. Presa șovinistã maghiară și-a făcut armă de bătăia din ea, a sucit'o și a învrit'o pe toate părțile, până când a ajuns în fine să se constituie și un comitet regnicolar în Budapesta, care a început să adune aderenți pentru „nca biserica“ maghiară, ce vor să o înființeze. După cât cetim prin foile șoviniste, numărul lor s'ar fi ridicat la 163,380 „greco-catolici maghiari“, între cari 129 preoți, cu aproximativ 126 comunități bisericești.

Acest grup de renegați — căci „Maghiarii gr. cat.“ n'au existat de când e lumea — vor să facă un pelerinaj în mormintele Apostolilor din Roma, și apoi să dea înaintea scaunului apostolic expresiune dorinței și voinței lor, de a se organiza în biserică separată cu limba liturgică maghiară. În mijlocul pelerinilor nu sunt primiți, decât „credincioși gr. cat. maghiari“, prin ceea-ce vor să scutescă scopul și caracterul pelerinajului. S'au și anunțat „tipuri străvechi maghiare“ — cum se exprimã o fôia din Peșta — din Boddrogköz, din Nir și din ținuturile învecinate, é numărul pelerinilor s'a urcat la cifra de 500.

Ca mâne ei vor pleca la drum. Mai înainte însă vor alcătuí un memoriu pentru st. scaun din Roma, în care vor es-

pune toate desideratele și postulatele lor. Cam de cel fel va fi acest memoriu, se pótă deduce dintr'un apel, pe care comitetul central regnicolar l'a trimis tuturor aderenților din provinciã. În apel se spune între altele, că ei vor merge la Roma, ca față de acei, care au informat fals Vaticanul, să dovedescă, „că există de fapt maghiarime gr. cat.“, că ea e destul de mare, tare și capabilă de viață, pentru-ca să fiã împărtășită de atențiune, ca grup independent“. În fine vor să cerã dela st. scaun recunoșterea limbei maghiare de limbă liturgică a bisericii, ce vor să organizeze.

Peregrinii vor duce și un album uriaș, care conține toate subscrierile aderenților lor, precum și cărțile liturgice traduse pe ungurese, pentru cari vor cere clausula de aprobare a st. scaun. Se vor provoca la vechia origine a mișcării lor, origine, ce datézã de pe timpul lui Boesky și Rakoczy, și vor pretinde, că, precum Românii uniți cu Roma li-s'a permis cultul divin în limba lor, așa să li-se dea și „Maghiarilor gr. cat.“ dreptul de a folosi limba maghiară în biserică, ce vor să constituie.

„Pesti Naplo“, după-care culegem aceste date, este informat, că Curia romană a avisat pe șeful comisiunii centrale regnicolare, că Papa va primi pe peregrini în audiență șerbătorască la 3 Noemvrie n.

Va să șicã nu e de glumã. Se ridicã din nou viforul unei alte primejdii pentru biserică romană unită, care de astã-datã vré să facã calea până la Roma, unde sperã a primi consfințire. Șovinismul intolerant maghiar, învôindu-se în talarul religiunii, umblã cu gândul de a maghiarisa limba cultului divin. Atât i-ar mai trebui Romei, să facã pe pofta unei elemente dubie, al căror cuget rezervat nu pótă fi altul, decât spargerea unor părți espuse a bisericii române unite, prin introducerea limbei maghiare chiar la altarul ei.

† Neastîmpêrul Kossuthiștilor.

Nu numai afacerea Hentzi, ci și șerbătorirea celor „13 martiri“ în 6 Octombrie, va forma în dieta ungară obiect de discuțiune. Deputatul kossuthist Bela Barabas va propune într'o ședința a camerei, ca parlamentul să dea expresiune în mod demn pietății sale față de memoria celor „13 martiri“ dela Arad, executati înainte cu 50 de ani după șufocarea revoluțiunii maghiare. Barabas va cere camerei, să se reprezente la serbare printro deputatiune, care în numele parlamentului să încoroneze statua „martirilor“.

În conferența partidei independente, ținută alaltă-eri, s'a decis, ca partidul să participe corporativ atât la șerbarea din Arad, cât și la aceea din Budapesta. În Arad va vorbi în numele partidei Francisc Kossuth.

Partida a adresat un apel către „națiune“, invitând pe toți să eșeze ziua de 6 Octombrie, când „au fos executati la Arad cei 13 generali viteji, în Budapeșta contele Ludovic Batlanyi, ministrul șefedinte responsabil al Ungariei“... „De atunci, șice apelul, au recut 50 de ani. Într'aceea națiunea dripit s'a deșteptat. Tirănia șetósã de rēsbmare a fost șpulberată de vecnicul judecãtr... E drept, că patria maghiară nu-i încă independentă, dér libere sunt ceea-ce pot s' facã: gândirea, cuvântul, presa!“ După această șice: „Sã nu fiã oraș și comã în larga patriã, în ale căror biserici tte se nu rēșune rugăciuni în ziua de 6 Octombrie... Tote confesiunile religiöse a dat eroi și martiri națiunii... Sã se rógedér toate confesiunile pentru credincioși și căduți, dér și pentru martirii întregii națiuni“...

Apelul invitã dér și confesiunile naționalităților nemaghiare să deschidã biseriile în ziua de 6 Octombrie și să se rógé pentru „credincioși lor șerduți“, însă „pentru martirii întregii națiuni“ de bună șemã. Cãtã marinimiã kossuthistã!

Un șiar semi-guvernamental din Peșta admite șibilitatea, ca guvernul să nu fiã în contra a-se pune o cununã pe statua „martirilor“ în numele camerei, însă nu va fi învôit de loc cu aceea, ca parlamentul să se reprezente la șerbare prin o deputatiune.

De șigur, că și în afacerea această se va face multã și mare galãgie în dietã.

SCIRILE ȘILEI.

— 17 (29) Septembrie.

La congresul medicilor și naturaliștilor germani, care s'a ținut la München, în șilele de 17—23 Septembrie st. n., și la care au participat peste șese mii de medici și șavanti germani, d-l prof. V. Babeș din Bucuresci a făcut două comunicãri fôrte importante: despre „septicemia hemoragicã, o formã specialã de infecțiune, șecoperită și descriã de d. prof. Babeș, și o altã comunicare făcutã împreună cu d-l Dr. Vasilie Sion, șeful șecolii șecolice de anatomie șecolice dela institutul d-lui profesor Babeș, asupra „lesionilor constatate la pelagrã, stabilind importanța afecțiunii sistemului nervos în această maladiã. La banchet, d-l profesor Babeș a ridicat un toast, în care a constatat influența importantã a științelor naturale și anume a șpiritului științific german, precum și a metódelor germane în progresul medicinei și a științelor din România.

Voluntari români așansați. Între tinerii voluntari, cari cu șinea anului de voluntariat au depus esamãrul de oficer și încă cu șucces fôrte bun se aflã și urmãtorii tineri români: în regiunea 36 de artileriã campestrã (Sibiu) d-nii: Cornel

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Eufemisme în limba română.

De
Nicolae Sulicã.

(2) (Urmare).

II.

Popor fără religiune nu esistã, întocmai precum nu esistã popor fără limbã și fără artã, fiã acestea cât de primitive sau rudimentare. Ori care ar fi definițiunea strict științificã a religiunii, mult discutată în timpul din urmă în domeniul etnologiei, admitând drept esență a religiunii sentimentul de dependență al omului peste tot față de puteri nevădute și cari cu mîntea lui nu e în stare să le cuprindã, e evident, că până și cea mai durã seminiã șelbaticeã trebuie să fiã religiósã în felul său; é rádécinele religiunii trebuesc peste tot cãutate în vecinicele fapte ale existenței în toate manifestațiunile lor, precum și în trebuințele neîncunjurabile ale șpiritului, sau ca să mă folosesc de vorbele lui V. Conta, în „instinctul de conservare și în legãturã, în frica de necunoscut a omului primitiv.

Înainte de toate faptul rigid și nealterabil al morții a fost acela, care a dat primul impuls nãscerii ideilor religiöse. Credința în șuflete, ce își ia începutul de aici, cea lume a ideilor create de grózã și durere, despre continuarea existenței întreprupte în mod atât de misterios prin morțe, este în primul stadiu al dezvoltãrii omeneșci aprópe exclusivul conținut șpiritual al emoțiunii religiöse. De aici pornesce cultul străbunilor, care la grupe sociale deja întãrite și amplificate se prefãce în cultul eroilor și șeitãților seminiței respective, cari împopolézã acum un întreg Olymp; acest cult în fine prin potențarea și perfecționarea ideilor speculative și a pretensiunilor morale, trece în sisteme religiöse mai purificate și clarificate cu caracter monoteistic¹⁾.

Étã cum se exprimã în punctul acesta regretatul nostru filosof Conta²⁾:

„Instinctul conservator dã nãscere și direcțiune la toate emoțiunile animalului și la toate mișcãrile trupului determinate de dên-

¹⁾ Dr. M. Haberlandt. Völkerkunde, pg. 97 Lipsca 1898;

²⁾ Încercãri de metafisicã materialistã, pg. 4 șg. Iași, ed. Șaraga.

sele. Însã emoțiunea cea mai eficace pentru conservarea animalului este frica, această șilind pe animal a face tot, ce-i stã prin putință, pentru a șcãpa de primejdii bună ștarea și existența sa.

Acastă emoțiã este mult mai frequentã la animale și la ómeni șelbatici, decât la ómeni civilizati, pentru cuvântul, că și primejdiiile sunt pentru dênșii mult mai numéroșe, decât pentru aceștia.

Animalele superioare, în urma esperiențelor acumulate, încep deja a face deosebire între primejdiiile, a căror întindere este cunoscutã, și acele, a căror întindere nu o pot de loc aprecia. Frica, ce șimțesc în fața celor dintãiu, este deosebitã de aceea, pe care o șimțesc în fața celor de al doilea.

Lupul, care are curajul să infrunte puterea mai multor câni, se șparie cumplit de un șingur chibrit, ce i-s'ar aprinde cörtea înainte și fuge din de-o fricã covișitoare, fiind-cã nu șcize din esperiență, până unde se pótă întinde puterea flacãrii, ce i-s'a arãtat. Înaintea cânilor lupul șimte frica de necunoscut, é înainte chibritului frica de necunoscut.

Acastă din urmă fricã este șimțitã de cãnel, care latrã la umbrele, ce se mișcã nóptea pe lunã înainte lui, de boii, cari mugesc cu șpaimã în momentul unui mare cutremur de pãmânt etc. Acastă fricã este ședevãratul sentiment religios; é acțiunile de-

terminate de ea, precum lãtratul cãnelui la lunã, mușetul și fuga boilor etc., sunt cele dintãiu forme ale cultului religios.

Dintru început omul nu se deosebesc de animalele superioare. Omul în prima perioadã a ideilor metafisice ajunge să credã nu numai, că ómenii au șuflete, dér că șufletele celor morți hãlãdușc în toate lucrurile și prin toate locurile din lume, făcând fel de fel de isprãvi, așa, că tót ce el nu pótă să-și esplice altfel, este atribuit voinței acestor șuflete.

Dér omul primitiv nu pótã să-și esplice aprópe nimic în mod natural; de aceea el atribue voinței șuflete șor mai toate fenomenele naturei și în șpec șil mai toate relele, ce i-se întẽplã. Șufletele acestora sunt considerate chiar ca esență³⁾ de altã parte în mîntea lui nici-odată nu se înfãșșezã ideea de șuflet mort fără să fiã întovãșșitã de sentimentul fricii de necunoscut.

Fiind-cã la fiã-care pas omul primitiv este espus la rele de aceea, pe care el le atribue șufletelor de morți, de aceea pe de-o parte el este aprópe neconșșent cuprins de frica de șuflete, éã pe de altã parte în mîntea lui nici-odată nu se înfãșșezã ideea de șuflet mort fără să fiã întovãșșitã de sentimentul fricii de necunoscut.

Acastă ideã însă este cea mai înaltã ideã metafisicã a omului primitiv, ea este dela început nedespãrșitã de fricã de necunoscut, care nu e alt-ceva decât șentimentul fricii de necunoscut.

Barbosy din Sibiu și *Clement Boeriu* din comitatul Făgărașului, în regimentul 34 (Brașov) *Ioan Fizeșanu* din Bănat. Toți aceștia au fost și înaintași la rangul de sergent-major în rezervă. — La batalionul 28 de vânători au fost avansați d-nii: *Aurel Zigre*, *Teodor Pop*, *Victor Bumbescu* și *Ioan Iacob*. La regimentul 31 de infanterie d-nii: *George Noaghia*, *Nicolae Comșa*, *Ioan Măndăilă*, *Artemiu Murășian* și *Zenoviu Gheja*.

In contra limbii germane. Dascălii dela școlile comunale din Timișoara au aflat, că în țera ungurească omul nu are lipsă de nici o limbă, afară de cea maghiară. Drept aceea ei s'au intrunit și lele trecute în conferință sub conducerea directorului *Frideric Kraemer* și, în lumina minții lor minunate aflând, că studiul limbii germane ar fi de prisos și învățarea acestei limbi o absurditate, au decis să scoată din clasele școlilor comunale limba germană. În scopul acesta ei au adresat o rugare către senatul școlar orășenesc. E mai mult, ca sigur, că dorința li-se va împlini — pentru triumful ideii de stat maghiar.

Decorarea principelui Bulgariei. După „*Neue Freie Presse*“, Maj. Sa monarhul a decorat pe prințul Bulgariei cu marele cordon al ordinului Sf. Ștefan.

Socialismul în Rusia. Guvernul rusesc e foarte neliniștit de turburările de muncitori, ce s'au întâmplat est an la Riga, Liban și în alte locuri. Până acum în Rusia socialismul era aproape necunoscut. După o cercetare, ce s'a făcut timp de 5—6 săptămâni la Riga, s'a constatat, că printre muncitorii dela fabricile de-acolo s'au observat de timp îndelungat mișcări cu caracter socialist, ba chiar revoluționar. Organizația internațională socialistă a pătuns cu agitațiunile ei în Rusia vestică, venindu-i în ajutor și turburările studențesci. Dér și în alte părți ale imperiului, ca Samara, Karchov și Kazan socialismul prinde rădăcini la muncitori.

O interesantă colecțiune zoologică și de obiecte orientale se află espusă de câte-va zile în vitrina prăvăliei de obiecte de lucu a fraților *Zeidner*. Colecțiunea e proprietatea d-lui *Petru Popovici*, rentier în Brașov, care și-a compus-o în decursul călătoriilor sale în Africa.

Un tren separat va circula în toate Duminecile, începând din 1 Octomvre n., în cas de timp favorabil între Dêrste și Brașov. Trenul va pleca spre Dêrste dela Bartolomeu la 2 ore 10 m. p. m., ér dela promenadă la 2 ore 35 minute, și va pleca înapoi la 6 ore 22 minute. Trenul separat va fi indicat la stațiune cu un steguleț roșu.

Furt. Eri s'a întâmplat un furt la zarafa d-lui *Median* din loc. Lipsind d-sa pentru scurt timp dela tarabă, cineva a

deschis cutia cu banii și a furat 670 fl. Până în prezent, nu s'a putut da de urma hoțului. Care-l va afla, va primi o remunerație de 50 fl.

Căsătoria lui Roget. În senzaționalul proces al lui *Dreyfus*, s'au menționat foarte des două nume a doi generali: *Roget* și *Mercier*. Amândoi au făcut depoziii nefavorabile în sarcina lui *Dreyfus*. Acum se anunță din Paris, că generalul *Roget* s'a logodit cu fiica generalului *Mercier*.

Programul concertului, ce-l va da cântăreța de opere, d-șora *Selma Hackmüller*, Mercuri în 4 Octomvre n. în casa de concerte cu concursul d-lui dirig. *R. Lassel* și a muzicii orășenesci dirigită de d-l *Brandner*, este următorul: 1. Uvertura operei, „*Mirăsa vândută*“ de *Smetana* (orchestră). 2. Aria Mariei din aceeași operă. 3. Trei cântări de *Mozart*: a) Aria lui *Cherubino* din opera „*Nunta lui Figaro*“, b) *Vioreaua* c) *Cântec de lăgan*. 4. „*Jocul Anitrei*“ de *Grieg* (orchestră) 5. a) „*Mărtea copilului*“ și b) *Cântecul copilului*, de *Lassel* c) „*Marienwurmchen*“ de *Schumann* d) „*Mirăsa soldatului*“. 6. *Tomas*, romanță din opera „*Mignon*“. 7. *Allegretto scherzando* din a 8-a simfoniă a lui *Beethoven* (orchestră). 8. a) „*La țermurile râului Manzanar*“ de *Jenzen* b) „*Serenadă*“ de *Brahms* c) „*Tu și primăvara*“ de *Peyer*. — Bilete se pot procura la librăria *Hiemesch*.

Luptă cu tauri în Franția. Lumea întrăgă condamnă lupta cu tauri, modernă încă în Spania. Se pare însă, că în privința acestuia *Francesii* vor să ia exemplu dela *Spanioli*. După cum se scrie din Paris, *Duminea* viitoare va fi în localitatea *Eughen-les Bains* o luptă cu tauri și toreadori spanioli. *Primarul* localității motivează concesiunea, ce a dat, cu aceea, că din venitul acestui fel de spectacol dă lunar câte 200 franci sêracilor.

O sinucidere senzațională. Din *Timișoara* se anunță, că o fată tânără și frumoasă de-acolo, cu numele *Margareta Dohr*, s'a sinucis și lele acesteia din cauză, că părinții voră s'o facă călugăriță, în contra voinței sale. Ea era deja internată în claustrul călugărițelor, unde petrecea de câte-va zile ca probă. Alaltăeri pe la orele 2 după amăzi ea s'a închis într'o odăiță de baie și ori cât a fost chemată să iese afară, ea n'a voit. În fine stărița a dat ordin să se strice ușa și atunci nenorocita fată s'ari înspăimântată în râul *Bega*, dispărând momentan printre valuri. După o oră cadavrul ei a fost aflat în apropierea unei mori.

Producțiunea grâului în Franția. Guvernul francez evaluează producțiunea grâului în Franția pentru anul acesta la 129,005,5000 de hect. l. pe când în anul trecut cifra definitivă a fost 128,096,149. Producțiunea secărei pe anul 1899 se ri-

dică la 24,054,000 hect. l., anul trecut era de 23,524,318.

Epidemia de ciumă nu bântue numai în Europa (la Oporto) și Asia, ci și în Africa și chiar America. Astfel în Paraguay, în orașul *Asomption*, s'a declarat ciuma bubonică. În Africa, pe lângă casurile cunoscute dela *Alexandria* din Egipt, s'a mai semnalat ciuma bubonică în localitatea *Magud*, aproape de *Delagoa*. Acolo au fost deja 42 de casuri, toate mortale. S'au mai semnalat casuri de ciumă în localitatea *Meraquene*. În Asia ciuma s'a întins în mod înspăimântător. De unde nu se semnalase casuri, decât în *Indii*, acum *Persia*, *Afganistanul*, *Belucistanul*, *Indo-China* și întrăga costă de ost a *Chinei*, — sunt infectate de ciumă. Din *Persia* epidemia s'a comunicat în *Rusia*, semnalându-se casurile dela *Astrahan* și din alte părți ale imperiului.

Cât a costat asediu fortului Chabrol? Armata a costat 10,000 franci, de ore-ce s'a dat fiă-cărui soldat 1 fr. 50 peste solda obișnuită. Adause sergenților de stradă, pompierilor, cheltuelile cu funcționarii polițienesci, gradele de ofiteri: vr'o 20,000 lei. Afară de acesta un restaurator cere, ca despăgubire, 100 franci pe zi, ceea-ce face 80,000 lei. Un hotelier cere 50,000 lei despăgubiri. Vin apoi papetierii, măcelarii, brutarii etc., cu cereri analoge.

O vârstă rară de 140 de ani a ajuns *Ioan Giorgievici Rusacof*, din guvernamentul *Curs*. Născut în *Charcow* în anul 1759, s'a datat negoțitorii călătorind la bălăciurile din *Poltawa*, *Charcow*, *Romug*, *Belograd*. El era de trei-ori căsătorit. În ultimii opt ani și-a pierdut lumina ochilor și nu și-a părăsit locuința de loc. Nici odată nu gândea la mărte, ci avea firma speranță, că va ajunge secolul al doilea. Memoria și-a păstrat până în ultimul moment. Durata vieții sale și-o esplica el prin traiul lui nomadic, care îl necesita să trăească în aer liber. Mai bine de un secol a cutreierat el bălăciurile din *Rusia* de Sud, petrecând nopțile sub acoperământul cerului. El a murit acum câte-va zile pe moșia sa *Belograd*.

Casă cu patru etagiuri dărîmată. Din *Colonia* se anunță, că alaltăeri după amăzi s'a dărîmat în *Wolfstrasse* o mare casă cu patru etagiuri, îngropând sub ruinele ei pe muncitorii, cari tocmai voiau să se apuce de lucrul. Mai mult de 15 muncitori și-au pierdut viața, casa devenind o colosală ruină.

Un mijloc de casă ieftin. Pentru regularea și conservarea unei mistuirii bune se recomandă cunoscutele prafuri *Seidlitz* ale lui *Moll*. Cutii originale 1 fl. bucata. Se pôte căpăta ținic prin postă de către farmacistul *A. Moll*, liferentul curții din *Viena Tuchlauben 9*. În farmaciile din provincia se se cêră preparatul lui *Moll* provădut cu marca de contravenție și subscriere.

Concertul Leontinei Gärtner.

D șora *L. Gärtner*, neasămănată artistă în cello era bine cunoscută publicului brașovean, a căruia admirațiune și simpatia o câștigase încă mai de mult, când s'a întors mai întâiu în acest oraș, locul său natal, dela academia de muzică, unde sub conducerea renumitului profesor de cello și compozitor *Popper*, făcuse deja uimitore progrese.

A fost firesc lucru, ca venind acum din America, unde ocupă postul de profesor la conservatorul din *New-York* și premergându-i veștile cele mai onorifice despre succesele estra-ordinare, ce le-a dobândit în orașele cele mari ale Americii de Nord și ale Engliterei, dorul publicului brașovean de a-o revede și de a gusta dulcea arcușului său era îndoit de mare.

Și în adevăr arareori ni-s'a dat ocaziunea a fi așa de satisfăcuți și însuflețiți de rezultatul unui concert, ca de al acestuia, cu care ne a delectat alaltăeri sêra geniala artistă. D-șora *Gärtner* ni-a fermecat cu totul cu tonurile admirabile și mișcătoare, ce le scotea cu o desteritate și virtuositate uimitore din corderle instrumentului său.

Deja după primul număr al programului, „*Fantasia*“ asupra unor cântece rusești de *Davidoff*, însuflețirea auditorului a ajuns la culme și aplausele nu se mai sfârșiau. Așa a mers crescând după predarea frumosului Concert „*E-moll*“ de *Popper*. Aici d-șora *Gärtner* a adaus, în afară de program, „*Lebêda*“ de *Saint Saëns*, încântându-ne cu un piano și pianissimo, ce numai dânsa îl scie scote cu așa efect.

Culminațiunea a fost „*Fântana artescă*“ de *Davidoff*, în care arta d-șorei *Gärtner* s'a desfășurat în totă puterea cuvântului. Ea a fost neîncetat și furtunos aplaudată și a primit mulțime de coșulețe și buchete de flori. Pecat numai, că predarea de pe scenă, care scenă alterează mult acustica salei, a slăbit încâtva puterea cu care străbăteau tonurile instrumentului în sală. Aflăm chiar, că artista a regretat mult, că nu s'a putut delătura scena, ca să pôtă cânta din parter în drept cu publicul, ceea-ce ar fi dat tonurilor un efect mult mai mare.

Artiștii, cari au dat concursul lor, d-ra *Ida Hiemesch* și d-l archivar *Stenner* și d-l dirig. *L. Lassel*, precum și muzica orășenescă, care cu multă dibăcie a acompaniat pe artistă, au fost ca și altă-dată cu totul la înălțimea lor.

Publicul român a luat parte numerosă la acest concert, căci pe lângă admirațiunea datorită artei d-șorei *Gärtner*, se simte cu deosebită simpatia atras de dânsa, care este, după mamă, româncă. Dorim tinerei artiste să mērgă din succese în succese. Triumfurile artei sale le vom însoți întotdâna cu cea mai mare bucurie și simpatia.

mentul religios în întâia fasă a desvoltării sale. În a doua perioadă a ideilor metafisice, când sufletele eroilor deveniți regi sunt prefăcute în zei, omul crede, că acești zei sunt nemăsurat mai puternici, decât sufletele celorlalți omeni morți.

Acești zei inspiră omului o adevărată groză, căci pe lângă, că sunt răutăci și răsbunători, ca și sufletele ordinare ale morților, apoi sunt absolut invincibili de omeni, așa, că pentru a îmblânzi mânia lor, se simte trebuința de a-le da se manănce ca jefte mii și deci de mii de omeni; și de multe-ori nici aceste jefte nu i îmblânDESC și nu-i opresc de-a chinui pe omeni cu bôle, cu fomete, cu inundații, cu prăbușiri de pământ etc.

Armele și mijlocele, ce le întrebunțeză omul primitiv în lupta sa pentru existență contra influenței destructive a întregei lumi de spirite răutăcioase, sunt după gruparea lui *Conta* următoarele: 1) bătaia ordinară, 2) uciderea sufletelor, 3) jertfele, 4) fetișii, 5) exorcismul (descătecul), 6) farmecele și vrăjile (evocațiunea), 7) inspirațiunea (invocațiunea).¹⁾

Ei bine, această luptă la poporele primitive peste tot după firea sa nu e nici când o luptă vehementă agresivă-ofensivă;

ea e o simplă luptă defesivă în sensul cel mai blând al cuvântului și în esența sa de caracter pur eufemistic; e o luptă impusă cu necesitate psihologică de instinctul de conservare, dăr purtată contra unor puteri, în fața cărora ori-ce rezistență și opunere bruscă e zadarnică. De aici apoi tendința eufemistică a poporului nu de-a învinge său delătura acele covârșitoare puteri supranaturale, ci de a-le îmblânzi și de a-le predispuie prin fel de fel de mijloce ademenitoare în favorul său. Conștiința inferiorității și dependenței sale fatale și inevitabile de voința spiritelor, ce stau mai pe sus de puterea sa, deșteptă și alimenteză în inima superstițioasă a omului primitiv o frică permanentă de acele duhuri nebulose înainte-i, cari nu se revelează decât prin puterea lor dușmănoasă și rău făcătoare. Și tocmai această conștiință a inferiorității și permanente frică și groză e aceea, care face pe omul de rënd să recurgă la cele mai precaute, discrete și scrupuloase căi, în nisuiința-i de-a esopera favorul și bunăvoința a tot-puternicelor spirite. Acesta este adevăratul eufemism, având de basă peste tot scrupulul și terna religioasă¹⁾

¹⁾ E interesant să se scie, că cuvântul latin *religio* e une-ori în lantinitatea arhaică sinonimcu:

față de ori-ce spirit mai înalt, să-i dicem divinitate.

Frica este așa-dără resortul întregului sistem religios al omului primitiv, ér întregul cult în esența sa nu este decât acea procedură eufemistică de-a îmblânzi mânia deilor și a le intra după puțință în grația.

La poporele creștine, în fața a tot-bunului și a tot-generosului *Dumneșeu*, firesce, a trebuit să dispară acea esagerată groză față de puterea supra-naturală acum unică și nedespărțită, dăr totuși ca fundament al sentimentului religios a rămas și mai departe un fel de temere amestecată cu un sacru respect și admirațiune, așa numită „*frică de Dumneșeu*“, care după cuvintele scripturei însa și a fost și este „*inceputul înțelepciunii*“. Poporul de rënd însă, escisiv de conservativ cum este mai ales în ale religiei, a rămas și mai departe sub presiunea tradițională a grôzei de vechile și răutăcioasele spirite, pe cari în opozițiune cu spiritual

cuvântul *scrupul*, așa bună oră în mai multe passage ale lui *Terentius*, cum e d. e. *Andria* V, 4.88: *Dignus es cum tua religione odio* (Te facti nesuferit cu scrupulositatea ta) etc.

curat și a tot-bun *Dumneșeu* le claséză într'o grupă a parte sub numele de „*duhuri necurate*“ în frunte cu diavolul, reprezentantul principal al rului, după concepțiunea creștină.

Acesta va fi drept aceea terenul principal, în care se validitează mai mult tendința eufemistică a poporului român, care în bogăția sa de superstițiuni și credințe deșerte își imaginează lumea până astăzi impopulată cu fel de fel de duhuri necurate și de funestă înriurință asupra-i.

Intrucât pe noi eufemismele ne interesează numai din punct de vedere limbistic, în cele următoare vor fi luate în considerare numai acele rezultate ale pornirii eufemistice a poporului român, cari se manifesteză în graul viu, așa-dără numai eufemismele lui *Umbistice*, înțelegând sub ele acele cuvinte seu espresiuni particulare, cari sunt espresiunea fidelă a sentimentului său de terna și aversiune rezervată față de anumite puteri naturale și supra-naturale, de-a căror fatală voință, de regulă răutăcioasă, se crede stăpânit.

(Va urma.)

¹⁾ Conta l. c. pag. 35 sg.

Dela Tipografia „A. Mureșianu” din Brașov,
se pot procura următoarele cărți

Scrieri literare pentru popor.

Poveștile Pelesului, eminențele no-vele ale *Carmen Sylvei* (regina României), cunoscute în totă lumea literară. Costă 50 cr. (cu posta 55.)

Legende și Basmele Românilor adunate din gura poporului de neuitatul *P. Ispirescu*. Această e una din cele mai prețioase colecțiuni de povești, ce le avem în literatura noastră și n'ar trebui să lipsescă din nici o bibliotecă română, cu atât mai puțin din bibliotecile populare, fiind în felul său o scriere de model. E o carte mare de 400 pag. Prețul 1 fl. 70 cr. (cu posta 1 fl. 80.)

Dilele lui Mesia (Ben Hur) de re-nunțatul scriitor *Lewis Wallace*. Tomul I conține 532 pag. și costă numai 75 cr., ér tom II are 508 pag. și costă 70 cr. Intregul op. fl. 1.45 (cu posta fl. 1.60.) În asemănare cu mări-mea, prețul e foarte moderat. Cei titorii vor găsi în el o lectură distractivă și mo-ralisătoare, pentru bibliotecile populare și pen-tru familii el constituie o lectură escelentă și foarte potrivită de-a înlocui romanele se-ci și de senzații

Săpătorul de bani, comedia în trei acte, localizată de *Antoniu Fopp*. Se reco-mandă mai ales pentru cei ce vreau să jöce teatru, fiind o piesă foarte ușoră, cu suger-moral luat din mijlocul poporului. Prețul 12 cr. (prin postă 14 cr.)

Noapți de iernă, novele pentru popor de *George Simu*. Conține vre-o 7 novele cu tendințe morale. Mărimea 250 pag. Prețul 60 cr. (cu posta 65 cr.)

Vięta după morțe, séu nemurirea sufletului, dedusă din misterul ființei o-menesce și desertațiunea celor trecătoare, de *I. P. Edițiunea a doua*, apărută în Gherla în 1897, corectată și amplificată, scrisă cu ortografia cu semne. E o carte foarte mân-găitoare pentru inimile creștine și scrisă la înțelesul fie-cărui. Prețul 50 cr. (Cu posta 55 cr.)

Țigani, schiță istorică lucrată pentru petrecere după mai mulți autori, de cunos-cutul nostru scriitor *Ioan Pop Reteganul*. Prețul 55 cr. (cu posta 58 cr.)

Merinde dela școlă, séu învățături pentru popor, de *Dr. George Popa*. Este o carte mare și foarte ieftină în asemănare cu mări-mea ei, dăr și mai ieftină în ase-mănare cu învățăturile mari și multe, ce se cuprind în ea. Prețul 60 cr. (trimis prin postă 70 cr.)

Poveștile Bănatului e o carte mare cu povești din Bănat, împărțită în 3 to-muri, de *G. Cătană*. Prețul 65 cr. (cu posta 70 cr.)

Musa Someșană este o carte de poesii populare din jurul Năsăudului, culese de *Iuliu Bugnariu*. Prețul 25 cr. (cu posta 28 cr.)

Buchetul, culegere de cântări bé-trănesci și naționale de *I. Pop Reteganul*. Prețul 25 cr. (cu posta 28 cr.)

Dracul novelă de *V. R. Buticescu*. E scrisă foarte popular cu tendința de-a combate credința deșertă. Prețul 10 cr. (prin postă 12 cr.)

Chiuituri de cari strigă feciorii în joc, de *I. Pop Reteganul*. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

125 chiuituri de cari strigă fe-ciorii în joc, de *I. Pop Reteganul*. Pre-țul 12 cr., cu posta 15 cr.

Lira Bihorului este o cârticică cu balade populare, adecă o carte cu poveș-tiri istorice scrise în versuri, de *Antoniu Pop*. Prețul 20 cr. (cu posta 23 cr.)

Părintele Nicolae, schiță din viața preoților, de *George Simu*. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Opșaguri, cât cioplite, cât pilite și la lume împărțite, de *I. Pop Reteganul*. Sunt vre-o 60 de poezii glumețe. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

Risete și zimbete, de *T. V. Gheaja*. După cum și titlul arată, este o carte de cuprins glumeț; în ea se află nu mai puțin ca 254 de anecdote, păcălituri și povestiri glumețe care te fac să-ți mai uiți de necasurile lumii și să izbucnesci în ris. Prețul 30 cr. (cu posta 35 cr.)

Dietetica populară, scrisă cu deose-bită considerațiune la modul de vețuire a te-ranului român, de *Simeon Stoica*, medic pensionat. Carte tipărită cu ajutorul Asso-ciațiunii și atât de favorabil apreată din partea diarelor noastre. Conține vre o 25 figuri în text. Prețul 85 cr. trimis francat.

Cugete și considerațiuni din ex-periența vieții lui Argirobarb. Tipărită în 1898. Cartea se estinde pe 30 pagine și conține 170 de sfaturi înțelepte, scöse din pățania vieții. Prețul 10 cr. (cu posta 12 cr.)

Cartea Săteanului, de *Emanuel Pă-răeanu*. Conține mai multe povele populare, scrise în stil foarte ușor, și printre ele mai multe poesii, mai ales satirice. Prețul 45 cr. (cu posta 50 cr.)

Proprietar: *Dr. Aurel Mureșianu*.
Redactor responsabil: *Gregoriu Maror*.

Cursul pieței Brașov.

Din 29 Septembrie 1899.

Banenota rom. Cump.	9.37	Vënd.	9.39
Argint român. Cump.	9.30	Vënd.	9.35
Napoleonilor. Cump.	9.53	Vënd.	9.57
Galbeni Cump.	5.62	Vënd.	5.67
Ruble Rusescei Cump.	127.75	Vënd.	127.25
Mărci germane Cump.	58.70	Vënd.	58.85
Lire turcescei Cump.	10.73	Vënd.	10.87
Scris. fonc. Albina 101.—	Vënd.	5%	101.50

Mătăsurî pentru Ball 45 cr.

până la fl. 14.65 cr. metru — precum și mătase-Henneberg, négră, albă și colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 cr. metru — în cele mai mo-derne țesături, colorî și desenuri. — Particularilor li-se trimite franco și liberate de vamă în casă. — **Mostre** se trimit imediat la cerere.

Fabricele de mătăsurî ale lui G. Henneberg (liferant al Curții c. și r.) Zürich.

Cursul la bursa din Viena.

Din 28 Septembrie 1899.

Renta ung. de aur 4%	116.55
Renta de coröne ung. 4%	95.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	118.25
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	99.25
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	119.25
Bonuri rurale ungare 4%	93.50
Bonuri rurale croate-slavone	—
Impr. ung. cu premii	161.75
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	140.—
Renta de argint austr.	99.90
Renta de hârtie austr.	99.85
Renta de aur austr.	118.50
Losuri din 1860.	136.20
Aoșii de-ale Băncei austro-ungară	899.—
Aoșii de-ale Băncei ung. de credit.	373.—
Aoșii de-ale Băncei austr. de credit.	368.10
Napoleonilor	9.58
Mărci imperiale germane	58.97 1/2
London vista	120.65

Publicațiune.

Luni în 9 Octomvre a. c. dimine-ța la 9 ore se va ținê la tribuna-lul reg. din loc, în cancelaria cârți-lor funduare, licitațiunea spon-tană casei așa numită Marienburg din strada Orfanilor nr. 4.

Licitația se va începe cu prețul de strigare de 6000 fl. Ca vadiu sunt a se depune 600 fl. Prețul de cum-părare este a se plăti în trei rate, și anume: o parte în 20, altă parte în 40 și a treia parte în 60 zile du-pă licitațiune. Eventual se va lăsa cumpărătorului din prețul de cum-părare jumătate pe casă.

Alte informațiuni dorite se pot primi la D-1 notariu publ. Schnell, precum și la D-1 avocat Reich.

721.1—B.

Câni miraculoși. Cel mai bine dresați câni din lume Sâmbătă 30 Septemvre încolo în teatrul clădit pe locul din fața restaurației de pe promenada de jos.

Caro, singurul câne Pudel, care există în lume, se scie cânta pe pia no, împreună cu alți 20 soți, animale frumoșe, vor executa diferite arte, astfel că vizitatorii li vor admira în grad mare. **CARO**, singur în lume, între alte piese va cânta la piano „Ultima rosă“, din opera „Martha și Choralul“. — Ceialalți câni sunt în stare să scrie și socotescă, ce a costat multă muncă și trudă până i-au învățat. — Deosebesc colorile, cunosc florile, se produc ca gimnasticii, jöcă balet, și laolaltă esecută un potpourî grandios.

Imi iau voe a invita On. public, cu deosebire amatorii de câni, la aceste producțiuni interesante.

Prețurile: Stal I. 60 cr. Locul I, 40 cr. Locul II. 30 cr. Locul III. 15 cr. Militarii fără charge și studenți plătesc prețul jumătate.

Producțiunile vor fi: cea dintâi la 4 ore după amedî, a doua și a treia la 6 și 8 ore séra.

Dumineca și în serbători se vor da producții la fie-care oră, începând dela 3 p. m. până la 9 ore séra.

720.0—5.

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decă fiecare cutlă este provédută cu marca de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greu-tăților celor mai cerbicioșe la stomach și pântece, în contra cărceilor și acrelei la sto-mach, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite bóle femeescei a luat acest medicament de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii încöce. — Prețul unei cutlii originale sigilate 1 fl. v. a. Falsificațiunile se vor urmări pe cale judecătörescă.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decă fiecare sticlă este provédută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu de-osebire prin tras (frotat) alină durerile de șoldină și reumatism și a altor urmări de récälă. Prețul unei sticle-originale plumbate 90 cr.

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și dame fabricat după metodul cel mai nou pentru cul-tivarea rațională a pelei, cu deosebire pentru copii și adulți. Prețul unei bucăți 20 cr. Cinci bucăți 90 cr. Fie-care bucată de săpun pentru copii este provédută cu marca de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9.

Comande din provinciă se efectuează gîlnic prin rambursă postală.

La deposite se se cêră anumit preparatele provédute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Franz Kellemen și engros la D. Eremia Nepoții, Teutsch & Tartler.

ABONAMENTE

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni	3 fl. —
Pe șese luni	6 fl. —
Pe un an	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni	10 fr.
Pe șese luni	20 fr.
Pe un an	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an	2 fl. —
Pe șese luni	1 fl. —
Pe trei luni	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an	8 franci.
Pe șese luni	4 franci.
Pe trei luni	2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei”.

„Gazeta Transilvaniei” cu numărul à 5 cr. se vinde la librăria Nic. I. Ciureu și la Eremias Nepoții.